תלמוד בבלי · ראשונים · רי״ף · מפרשים · כתוב שם

כתוב שם סוכה

רבנו אברהם ב"ר דוד [הראב"ד] מפושקיירה

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

כתוב שם סוכה

רבנו אברהם ב"ר דוד [הראב"ד] מפושקיירה

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/כתוב-שם-סוכה/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף א: 4
דף ב: 5
דף ג: 5
דף ג: 5
דף ד: 6
דף ה: 6
דף ו: 8
דף ז: 8
דף ח: 10
דף י: 10
דף י: 11
דף יא: 11
דף יב: 12
דף יד: 13
דף טו: 13
דף יז: 13
דף יח: 13
דף יט: 14
דף כא: 15
דף כג: 15

דף א:

ובודאי דטעמי דרבא בפירושא דמתני' עדיף משום דבתרא הוא וכו': א"א כל מה שכתב זה החכם דטעמא דרבא בפירושא דמתני' עדיף משום דבתרא הוא במקום פלוגתא אין הלכה כתלמיד במקום הרב דרבה רביה הוא ומאי דאמר דאפי' אבייי דמקשי עלה קבלה לטעם ובמאי קבלה ולעולם אימא לך רבנן דירת קבע בעו משום דלא שלטא ביה עינא הוא דפסלי אי נמי כדר' זירא דליכא צל סכך אלא דלא הו"ל לאבייי למימני רבנן בהאי שיטתיה ומשום דלא ידיע טעמייהו תדע דהא לרב חנן בר אבא דלא קאי כחד מינייהו הא לא ידיע טעמייהו דרבנן ואפשר דלרבנן אע"ג דס"ל הלכה דירת עראי בעינן כי עבוד לה דירת קבע למעלה מכ' אמה כשרה דלא כרבא דוקא כשהדפנות מגיעות לסכך כרבא או כשהיה רחבה יותר מד' אמות כר' זירא ולר' יהודה מסתמא דירת קבע הויא ולמענה מכ' אמה יש להעמידה ולא חייש לה לדרבא ולא לדר' זירא דכיון דשמעתיה דרב אזלא כרבה ודלא כרבא ש"מ דלית הלכתא כרבא. והסמך שסמך הרב ז"ל על סוגיא דר' ירמיה דאזלא כרבא מאד היא דקה וחלושה ומאי ניהו דאמר ר' ירמיה פעמים ששתיהן פסולות כגון דתרווייהו צלתן מרובה מחמתן וקיימא עליונה למעלה מכ' מן הקרקע אמאי פסולה הא כי יתיב על גבי תחתונה שלטא עינא בגג עליונה אלמא כרבא סבירא לן דכל למעלה מכ' פסולה. זהו טעם הרב ז"ל וחוץ מכבודו אין כאן ראיה דאיכא למימר האי למעלה דקאמר מגג התחתונה קאמר ואדרבה מהא שמעינן דליתא דתחתונה פסולה מאי איריא משום סוכה שתחת הסוכה תיפוק ליה דכולהו דפנות בעינן דירת קבע הואיל וחלקו למעלה מכ' אמה ומאי דאמרי' נמי בסיפא תחתונה כשרה ועליונה פסולה איצטריך ליה מהו דתימא לגזור דלמא מצטרף סכך פסול מ"מ תחתונה קרי ליה סכך כשר ואי כרבא הא ליכא הכח סכך כשר שהרי צריך לדפנות דירת קבע הואיל וגבוהות מכ' אלא ודאי דלא כרבא. ועוד דההיא סוגיא כולה דהוצין יורדין למטה מכ' וכן בנה איצטבא באמצעיתה כולה דלא כרבא מכדי דפנות וסכך למעלה מכ' הם כי הוצין יורדין וכי בנה אצטבא מאי הוי והלא דירת קבע בעי להו דלא קיימי בדירת עראי אלא דאיכא למימר דרבא לא קפיד אדפנות בין דירת קבע לדירת עראי אלא אסככא דבעינן סכך הראוי לדופני עראי וכיון דאיכא הוצין יורדין או אצטבא הא איכא סככה דחזי לדירת עראי ובהכי מתרצי דברי הרב דלא אתיא ליה קושיא מהנך שמעתא כולהו. מיהו סייעתא למלתיה ליכא כלל כדפרישנא לעיל בהאי עליונה למעלה מכ' דקאמר למעלה מגג התחתונה קאמר דאי למעלה מן הקרקע קאמר הא לא גרע גג התחתונה מאצטבא באמצעיתה שהכשיר אותה אע"פ שהיא למעלה מכ':

דף ב.

שמועה זו של ר' ירמיה וכו' עד ואשמעי' דלא אמרי' הא קא מצטרף סכך פסול בהדי כך כשר: א"א לא כמו שאומר זה שאם היתה עליונה למעלה מכ' ואע"פ שחמתה מרובה מצלתה התחתונה פסולה הואיל ויש מן הסכך ההוא כנגד התחתון ופוסל מה שתחתיו ונמצא שאין צלתה מרובה מחמתה מסכך כשר ובין החמה והסכך פסול תוכה זו רובה פסולה והיינו דאשכחן דאקשינן באילן וגפן ודלעת והא קא מצטרף סכך פסול ושנינן כשחבטן כלומר שעירב את הכל והניח על הסוכה וכל א' תופס את מקומו ואין א' עומד על חבירו וכיון שהסכך כשר מרובה בטל את הפסול אלא עיקר הגירסא כך היא מהו דתימא ליגזר דלמא מצטרף כלומר דזימנין דהוי סכך עליון להדי התחתון וקא מצטרף סכך פסול דמשום דלא משתמש בעליונה לא דייק ביה קמ"ל דלא גזרו וזהו העיקר:
וכן השמיט הרי"ף ז"ל כו' היתה גבוהה כו' א"א הלכות שאין צריכות הן שהרי דופן עקומה שנויה היא ושתים כהלכתן שנויה היא דלא כרבינו יעקב:
היוצא הוא כנגד ראש תור וזהו שאנו אומרים בו כנגד ראש תור הוא כנגד היוצא: א"א הירושלמי מוכיח כנגד היוצא דאמר רב סמוך לכותל קאמר מעתה כנגד ראש תור הוא רחוק מן הכותל אלא שהלשון מעורבב בירושל' והכי איתא לישנא התם אותה של טפח צריך שתהא משוכה מן הכותל טפח ושמואל אמר אפילו כנוסה כמה כאלו היא יוצא ואמרי' התם דרב כהנא ורב אסי קיימי כשמואל ואין הלשון הזה נכון בעיני על זה הדרך:

דף ג.

מה טעם שפועי אהלים לאו כאהלים דמי משום דבעינן סוכה דירת קבע וכו': א"א זה שבוש א"כ לימא הכי ורבנן אהל עראי בעינן והא נמי אהל עראי הוא ואנן לא אמרי' אלא כאהלים דמו ואפשר דאהל עראי קאמר מכלל דר"א סבר אפי' באהל עראי נמי לא הוי שפועי אהלים כאהלים כלומר לית להו תורת גג אלא תורת דפנות עקומות ואין להם גג כלל והלכה כר"א בהא דסכך בעינן וליתא:

דף ג:

ומה שכתב בראשו ורובו ושלחנו דהלכה כב"ש לעולם ס"ל דירת קבע בעינן ותרי גווני ותלת איכא תורת קבע ובהא נקטינן הלכה כדירת קבע וכר' אלמא בגג אלה הם דבריו ותמה הם ודעתם שגישתא ומיחלא לנו בזה ולמה לא נתפוס הדרך הסלולה והמבוארת וכיון שיצאנו מדברי אביי דמפיק לדר"א ולב"ש מהלכתא וקי"ל דהלכתא

כוותיה וטעמיה דר"א נמי דמפרש ליה אביי משום דירת עראי ובגמ' מפרש בטעמא אחרינא בהלכתא הלכך לית לן למיחש לדאביי בטעמיה אלא לב"ש משום שמא ימשך אחר שלחנו וכל דכן היא מסוכה גדולה וכיון דחד טעמא נינהו כי הדדי נינהו וקי"ל כוותיה בתרתי. וכן פסק ר"ח ז"ל ואע"פ שאין הטעם חזק דאיכא למימר סוכה קטנה איכא למיגזר טפי שמא ימשך אפ"ה כיון דחד טעמא נינהו חדא אורחיה נקטינן בהו והוא האמת. אע"פ שהרב ר' יצחק אבן גיאות פסק בקטנה כב"ש ובגדולה כב"ה ולא האיר דבריו ואין לנו אלא מה שפסקו הרב ז"ל ור"ת ז"ל:

דף ד.

ותהוי חיצונה כבית שער לפנימית וכו' וי"ל בית שער של אכסדרה וכו': א"א יש בכאן חסרון דעת ואם האכסדרה חייבת שהיא כאנדרונא דבי רב דבית שער שלה תהיה כבית שער דבית. ועוד תימה למה לא פירש בית שער של חצר ואכסדרה ומרפסת פטורין דודאי הכי הוא אבל בית שער דבית חייב במזוזה והכי איתא במנחות בפירוש דכל בית שער הפתוחים לתוכו בתים חייב במזוזה:

אלמא מדשמואל קא מקשינן וכו': א"א זה שמחזיק דמשמואל קא מקשה ולא מדרב ונראה לו דרב לא בעי עשיה לשמה כלל ולאו מלתא היא דא"כ במנחות דמוקים לדרב כת"ק דרשב"ג והא ת"ק בעי כתיבה וכל עשיה אחרת לשמן ובהזמנה לחודא פליג דהיינו עיבוד אלא רב נמי עשיה לשמה בעי ומן הסיסין אפשר ליה בהטלת החוטין לקרן ובפסיקתן ובקשירתם לשמה דאפי' לשמואל הכי עשייתם נינהו כדאמרי' לקמן והא דאמרי' הכא אלמא בעי טוויה לשמה קושיא יתירתא בעי לאקשויי דאפי' טוויה נמי בעינן לשמה דהלכה כשמואל וטעמא דרב דפסיל בקוצין וגרדין ונימין משום דאינן מן המובחר גרדין מפני שכבר היו בבגדו התורה אמרה ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם דאפי' לשמה נמי עיבוד לא מיבעיא ליה למעבד הכי וטעמיה דשמואל בטוויה ורשב"ג בעיבוד לרבא דאמר הזמנה לאו מלתא היא קסבר רבא טוויה ועיבוד לאו הזמנה נינהו אלא עשיה ממש נינהו ובעי עשיה לשמה אבל אורג בגד למת כיון דלא בעינן ביה עשיה לשמו לא בעינן אריגה לשמו:

דף ה.

וכי חמתו מרובה מצלתו וכו' פירוש שמשעה שמוסיף כל שהוא סכך כשר על סוכי האילן נצטרפו זה לזה כו': א"א וכי נאמר בכאן ראשון ראשון בטל וכשחבטן עד שנשרו

עליו אימא דגלי דעתיה דלא ניחא ליה בצלו וכי בגלויי דעתא תליא מלתא והמקרה סוכתו בשפודין ויש ריוח ביניהם כמותם ונתן פסלין ביניהן שהיא כשרה נאמר כיון שנתן הפסל הראשון בטל במיעוטו וכן כל פסל ופסל שיבא אחריו. ועוד כי כשהיה הריוח ביניהם כמו הם בנכנס ויוצא היתה הסוכה חמתה מרובה מצלתה וכשנתן פסל א' או שנים באוירים כבר נעשית הסוכה צלתה מרובה מחמתה עם סכך פסול ולא יוכל עוד להכשירה בפסלין. אבל זה כלל גדול כי מעולם לא הצליח בחדושיו. ואנו כבר פירשנו כל זה למעלה בדף הב' של עלה ראשון כהוגן וכשורה. ומה שאמר בסוף שאם סכך כהלכתו ואח"כ הדלה עליה גפן או תחת הסכך אם האילן חמתו מרובה מצלתו אע"פ שלא חבט עליו כשר דלא אתי סכך פסול ומבטל סכך כשר שקדם. וכבר בטלנו דבריו ממה שכתבנו למעלה בדף ראשון במלתיה דר' ירמיה תחתונה כשרה ועליונה פסולה איצטריכא ליה מהו דתימא נגזר דילמא מצטרף סכך פסול כו'. כלומר זימנין דהוי עליונה למעלה מכ' וקא מצטרף סכך פסול בהדי סכך כשר דמאי דקאי סכך העליונה על התחתון פסיל ליה ונמצא שיש בה שיעור כשר התחתונה סכך פסול דמאי דקאי ולפי הסוגיא הזאת ופי' בטלו דבריו שהרי התחתונה קדמה לעליונה. ועוד מכתונת דמנימין עבדיה דרב אשי דאמר ליה דלייה דלא לימרו כו' ג"כ אפי' לדבריו יש לנו לגזור שלא יאמר קא מסכך במחובר דמאן ידע אם קדם סכך לאילן אם לא קדם וסוף דבר דבריו בטלין וכ"ש דברי האחר שכתב ועוד מדברי עצמו הוא חשב שפי' בדברי ר' ירמיה בתחתונה כשרה ועליונה פסולה אצטריכן לה וכו' ואומר כיון דאין פסלותו אלא מחמת גבהותו ולא מיקרי סכך פסול מכלל דאי הוי פסלותו מחמת עצמו פסלה עליונה לתחתונה אפי' העליונה מרובה מצלתה משום דמצטרף סכך פסול בהדי סכך כשר ואע"ג דקדמה הכשר תחתונה לפסולה של עליונה

והא דאמר ר' ירמיה פעמים ששתיהן כשרות וכו' לא הזכירה הרי"ף ז"ל ואע"פ שהיא צריכה ואם אין התחתונה וכו': א"א טעה בזה שאין אותם הדברים אמורים אלא לפרש דברי ר"י ולתרץ קושיא דאקשינן לשמואל ואין הלכה כר"י שאע"פ שאמר יכולה לקבל תחתונה פסולה. ואני תמה לדבריו שפסק כרב חסדא ורבה בר רב הונא בסוכה על גבי סוכה שהיא נפסלת בהרחקת ד' טפחים. ומאחר שאינה ראויה לדירה מה לנו בקבלת כרים וכסתות ואפשר שהיה דעתו של זה כך ולפיכך כתב שאע"פ שאין התחתונה יכולה לקבל כשרה. אבל יש לנו דרך אחרת נכונה בדברי הרב ז"ל שלא כדברי זה כי מעולם לא הסכים הרב ז"ל על דעתו של זה לפסוק הלכה כרב חסדא ורבה שאלמלא כן לא היה שותק ולא היה סומך על פסקת נויי סוכה המופלגין וכו' כי הם שני ענינים ושני

מחלוקות. ואין דרך הרב בזה. ועוד כי יש פנים הרבה מנויין שהלכה כשמואל בהרחקת עשרה. הא' כי האמוראים אחרים מפרשים טעם עצמן אבל כשבא לדברי שמואל הגמ' פי' את טעמו צא ובדוק אלמא דברי שמואל עיקר והב' כי בני מערבא השתדלו לתרץ הקושיא שהקשינו על שמואל והיינו סוגיין כשמואל. וחוץ מזה ומזה כי כבר קבע הרב ז"ל כשמואל דכל שאינו גבוה י' ואין לו גג לאו אהל הוא ואע"ג דקנופות הוו אבל בפחות מי' התם הא אמרי' משום דקביעי טובא ולשוויי אהלא בלחוד הוא אבל למיפסל סוכה אחריתי פסול גמור הוא בציר מי' לא הוי אהלא. ועל זה ודאי סמך הרב ז"ל שלא הזכיר זה המחלוקת מפני שכבר פסק כשמואל בענין אהל והענין א'. אלו הם הדברים הנכונים והישרים מעתה צריכה התחתונה שתהיה יכולה לקבל ע"י הדחק כרים וכסתות של עליונה כדעת ת"ק וכסוגיא דשמואל וטעם נויי סוכה ממנה ד' ולדעת הרב ז"ל אע"פ שפסק בהם כרב חסדא ורבה טעמייהו דידהו משום דכיון דמפליגי כולי האי לאו נויי סוכה נינהו והוי ליה סכך המקבל טומאה אבל לענין סוכה על גבי סוכה משום שם סוכה דעליונה פסלינן לתחתונה כדאמרי' לעיל בסוכת כתיב וכל היכא דלא חזיא לדידיה ליכא עלה שם סוכה. ולולי שפסק הרב בנויי סוכה כרב חסדא ורבה אני הייתי מסכים לפסוק כרב נחמן חדא משום דאינהו תלמידים נינהו לגביה. ועוד דאיהו עביד כשמעתיה ואי לאו דקים ליה הכי לא הוה עביד ועוד דהא הוה מטעה להו לאפוקינהו משמעתייהו ואשכחן בגמ' דתרי אמוראי דפליגי חד שרי וחד אסר דמאן דשרי לא ספי למאן דאסר מידי דלא סבירא ליה כדאיתא במס' חולין ורב נחמן דעבד הכי ודאי דקים ליה כשמעתיה ולא חש לשמעתייהו:

דף ו:

ואע"פ שטעם א' הוא לשניהם גזירה משום תולמ"ה הא שכיחא והא ל"ש וכו': א"א לאו משום דשכיחא ולאו משום דל"ש הוא אלא שהחבילות קשירתו מוכיח עליהן שהן דומות לאוצר מה שאין כן בנסרים שאין בהם מוכיח. והחוטט בגדיש אם עשאם מתחלה לשם צל ויש שם חלל טפח במשך שבעה אין שם גזירת אוצר חטיטתו מוכיח עליו דלא גרע מהיתר של חבילות:

דף ז.

אמר רב גידל אמר רב האי אפקותא דדיקלא מסככין בה ואע"ג דאגידא אגד בידי שמים לא שמיה אגד ובמס' פרה בסוף פי"א שנינו כל אזוב שיש בו ג' קלחים וכו': א"א אין

בדבריו ממש דלגבי סיכוך אמרי' אגד בידי שמים לא שמיה אגד משום דאיסורא דרבנן היא ומקילינן בה ומאי קולא דחשבינן ליה חד וליכא גזירת אוצר ולגבי פרה דפסולא דאורייתא מחמרינן ואמרי' שמא אגד והאי מאי חומרא היא אדרבה קולא היא דקא חשבינן להו בתלתא וכאגוד נמי הוי דאי בחד הוא פסול הוי ואנן הכי אקשינן כיון דאמרי' הכא דאגד בידי שמים בחד הוא לא פסגו אמאי כשר והא דברי הכל הזאת אזוב בקלח א' פסול וזו היא קושיא ודאי ותרצינן מחוסר נתיחה לאו כמחוסר מעשה דמי כדאמרי' בקדושין לענין מעשר מחוסר תלישה לאו כמחוסר מעשה דמי דכל שבידו הוא הלכך פסוג לא מעכב ואגידה נמי לא מעכבא ואפי' לר"י דאמר גבי לולב מעכבא התם הוא דנפקא ליה מצות אגידה משום זה אלי ואנוהו ואתיא קיחה קיחה לעכב אבל לגבי אזוב ג"ש דקיחה קיחה למצוה. ורבנן נמי ילפי לה דנהי דלולב מאזוב לא ילפי אבל אזוב מאזוב ילפי:

מיהו סוגיא דשמעתא ודאי בהפכן על צדיהן כוותיה דשמואל אזלא וכו': א"א לולי שאני סומך על דברי הרב ז"ל אפי' על ימין שהיא שמאל לא הייתי חושש דבר זה אפי' כקש נדף לפי שהבעיא של הפכן על צדיהן אפשר שהיא לדברי הכל לרב ולדעת שמואל ובפחות מד' לדעת שמואל ר"מ אי נמי בד' לר"מ לדעת רב הלכך אין מביאים ראיה אי הלכה כרב או כשמואל ואדרבה מתני' דתקרה שאין עליה מעזיבה וכל הסוגיא כולה בפשטה כרב אזלא דסתם תקרה יש בה ד'. ומה שנתקשה זה על מה שאמר ר"מ ור"י הלכה כר"י יש לנו טענה גדולה על זה. חדא הא קי"ל הלכה כר"מ בגזירותיו והכא בגזירת תקרה פליגי ועוד מהא דאקשינן בשמעתא ולרב יהודה אמר רב דאמר סככה בחיצין זכרים כשרה כו' ולא גזרינן זכרים אטו נקבות כו' הכא במאי מוקי לה ואם איתא דהלכה כר"י מאי קשיא מדרב יהודה על ר' יוחנן דקא משוה פלוגתא בנסרים משופים ובגזירת כלים לימא ליה ר"י דלא גזר זכרים אטו נקבות ור"י דאמר הלכתא כוותיה. ואי אמרת למאי הלכה כר"י הא אמרי' נקבות אצטריכינן ליה משום דבית קבול העשוי למלאות הוא אלמא כר"מ קמ"ל כהנך גזירות דפליגי אלא דלא גזרינן שאין כלים אטו כלים משום דלא מחלפי. ובכל זה אפי' חולק על דברי הרב ז"ל שפסק כר"י במחלוקת תקרה שאין עליה מעזיבה דהתם הא אוקמה שמואל דבבטולי תקרה פליגי דר"מ סבר בפקפוק לחודיה לא נפיק מאיסורא דאורייתא ואפי' הוו נסרים פחותים מג' טפחים פסולים לסיכוך ע"י פקפוק ובהא ודאי הלכה כר"י דסוגיא דשמעתא דאקשינן בשלמא ב"ה משום תעשה אי מפקפק עביד ליה מעשה דהיינו ביטול תקרה אבל במחלוקת דנסרים מג' ועד ד' דפליגי בגזירת תקרה לשמואל לא פסק הרב ז"ל כר"י והלכה כר"מ. והנה כל דברי הרב ז"ל נכונים

וישרים. וזה החכם בעבור פירושי הצרפתים שצריכים תיקונים ותיקוני תיקונים שם לרב ז"ל טועה. וכתב בסוף השמועה וזו היא כשגגה הוא חלים והוא מפשר. ומ"ש בשם הרב צרפתי ז"ל דנסרים פחותים מד' טפחים לר"מ אע"פ שאין מסככין בהם נתן ביניהם פסלים הסוכה כשרה וישנים תחתיה אין לזה לא ראיה ולא מוכיח. וכבר יש לנו פי' יפה במלתיה דרב פפא שפי' מחלוקת ר"מ ור"י בנסרים שהם מג' ועד ד' ופי' הטעם לשניהם ר"י סבר כיון דליכא שיעור מקום לא גזרינן. ור"מ סבר כיון דנפקי מתורת לבוד גזרינן כלומר לר"י כיון דאי יהיב פסלים ביניהו מתכשרא סוכה גזרינן אפי' בתקרה ממש השתא נמי דליכא פסלים ויהיב להו לשם סוכה לא גזרי בהו ור"מ סבר כיון דנפקי להו מתורת לבוד וכי איכא פסלים גבי תקרה נהי דסוכה כשרה מיהו הן עצמם פסולים דלא אמרי' לבוד זה הפסל עם זה הפסל. והשתא נמי דמסכך בהו גזרי' משום תקרה אלמא פסלין לא מכשרי לפחותים מד' של תקרה לישן תחתיהם הלכך כי מסכך בהו נמי גזרי' בהו ואפי' עם פסלים אלא שיש לסמוך את דבריו מטעם שהנסרים שהם פחותים מד' טפחים כיון דלית בהו שיעור בהפלגה יהיו בטלים ברוב כעין שפודים ולזה הטעם אפי' בתקרה ממש אמרי' הכי. מ"מ הפי' שכתבנו סותר את דבריו ועוד יש עליו קושיא ממה שאמרו בענין הפסל היוצא מן הסוכה נדון כסוכה ופרשי' בו פחות מג' בסוכה קטנה ואם כדבריו הוה ליה למימר נמי אפי' פחות מד' בסוכה גדולה שהרי בטלין ברוב אלא ש"מ דכל ג' סכך פסול נהי דלא מפלגינן לסכך בהם הואיל ואין בעצמן שיעור מקום אבל הם עצמם פסולים הואיל ומפקי מתורת לבוד:

דף ח.

ואילו היה טעם זה עיקר היה מותר לסכך לכתחלה כו' כרב אליבא דר' יהודה וזו היא כשגגה: א"א אין כאן שגגה לרב ז"ל כאשר פירשנו למעלה:
מאחר דאיפסיקא הלכתא בהדיא כר"פ נמצאת משנתנו כפשוטה: א"א הבל הוא זה אע"פ שמשנתנו כפשוטה שהיה צריך לפרש במעדיף או בשתי וערב אפי' במעדיף או בשתי וערב אפי' לר"פ והקושיא שהקשו א"א לצמצם הקשו על שניהם:

דף י.

ונראה מדבריו שהלכה כר' יהודה ול"נ הלכה כדברי חכמים: א"א מה ראה זה לומר דהלכה כחכמים והלא כל הסוגיא כולה כר"י ואמוראי טרחו לפרושי טעמיה. ושמא נשתבש לומר דלמאן דאמר מפני שאין לה קבע הא דקי"ל סוכה דירת עראי היא. ולמאן

דאמר מפני שמעמידה בדבר המקבל טומאה דמשמע דאזלינן בתר המעמיד וקשיא ליה מעתה עשאה בראש האילן או ע"ג גמל תהא פסולה שהרי מעמידה במחובר בבעלי חיים שהם אינם ראוים לסיכוך ר' יהודה דפסיל להו להני הא אמרי' טעמיה משום דלא חזיא לז' אבל לחול מיהא חזיא אלמא לא אזלינן בתר מעמיד ולא היא דלמ"ד מפני שאין לה קבע כיון דכל שעתא צריך להו לכרעי המטה שהם עם המטה הויא ליה כמי שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה דיבשה דכה"ג לאו כלום הוא ורבנן דמכשרו עבדינן לה כמי שיכולה לעמוד. ולמ"ד מפני שמעמידה במקבל טומאה לא שהולכין אחר המעמיד אלא גזירה שמא יסכך בהם אומרים זה עומד וזה מעמיד כמו שראוים לכך ראוים לכך. אבל עושה סוכתו בראש האילן או ע"ג גמל לא גזר משום דלא שכיחא הואיל ואינה ראויה ליו"ט ולעולם הלכה כר' יהודה כדרך המנהג המסור בידינו.

דף י:

לא קשיא כאן מלמעלה כו' ונראה מדבריו שאסתירא גדול מזוזא ויש מחכמי הדור שפירשו בחילוף א"א אלה החכמים מקילים הם ואין משגיחים להם ולעולם בעינן צל מרובה מלמעלה כדי שלא יהא למטה החמה מרובה מן הצל אלא כי הדדי ואפי' לרב פפא משום דבצל וחמה לאו בתר סכוך אזלינן אלא בתר צל וחמה ממש אזלינן וכי הוו כי הדדי כשרה. ועוד כי פירושם אינו נכון ומה ראה התנא לשנות בדבורו כדי לחלק בין המעיין מלמעלה בסמוך למעיין מלמטה מרחוק וכי מזלזלין בשיעורין להביט מרחוק ולטעות בשיעור ואין שרש וענף לדבר זה ור"ח ז"ל כך הוא מפרש כפירוש הרב ז"ל:

דף יא:

דהני תנאי בין לת"ק בין לר' שילא לית להו העוסק במצוה פטור ממצוה: א"א אנו אין לנו אלא כדברי הרב ז"ל שהביא שתי הברייתות והלכה בשתיהן כחכמים וכולהו סבירא להו עוסק במצוה פטור ממצוה וחתן ושושביניו ובני חופה לאו עסוקי במצוה נינהו והא דפטורי מסוכה משום מצטער הוא דאי לא חדו בהדי חתן כל ז' מצטערין הם וחתן. ומש"ה חייבים הם בכל המצות חוץ מאלו משום שכרות ובזיון דתפילין דקי"ל שכור אל יתפלל והיינו דמקשינן וליכלי בסוכה וליחדו בסוכה ואי עוסקין במצוה חשבינן להו היכי מקשינן והא רב חסדא ורבא כי אתו לשבתא דרגלא בסוכות גנו ארקתא דפרת ואע"ג דמצו למגנו בסוכה ולמקל לרגלא לפרקא לקיומי תרתי מצות אלא שמע מינה כדפרישנא:

דף יב.

נקטינן מינה לתפילין שחתן וכל השושבינים וכל בני חופה פטורים כל ימי השמחה וכו' והרב אלפסי ז"ל כתב שתי הברייתות בלא הפרש ביניהם וראיתי בתשובת שאלה משמו וכו': א"א אני רואה הפרש גדול ביניהם בהלכותיו הראשונה פטור מן התפלה ומן התפילין וחייבים בק"ש והשניה פטורים מן הכל והטעם כאשר כתבתי למעלה. ומה שאמר בחתן ושושבינין חייבים בק"ש לא בחתן ולילה הראשון אלא כל ז' חוץ מלילה ראשון אבל שושבינין כל ז' נמי חייבים ואין להם לילה הראשון ומה שכתב טעות גדולה היא ואיתא לברייתא ואיתא למתני' כדפי' לעיל דכל ז' לאו עוסקים במצוה נינהו וחייבים בכל המצות כי אמר וחייבים בק"ש רבותא קאמר דאע"ג דבעי כוונה חייבים וכ"ש בשאר מצות. ומה שאמר שראה בתשובת שאלה לרב ז"ל לא היו דברים מעולם ומה צורך להביא ראיה מכאן אטו רשב"ג לאו יחיד הוא אצל רבים. ואם הביא אותה כך כי רוצה לומר כיון שכלל בזאת הברייתא החתן עם השושבינים ולא הוציא אותו מכללם לומר שאלו חייבים והחתן רשאי לקרות אם ירצה אבל חיובא ליכא אלמא בחתן נמי שייכי לשון חובה שאם בא לחייב עצמו חייב. וראיה גדולה היא אלא שלא היה צריך לכך:

וכדפירשו אביי ורבא שלא יפיח בהם ולא יישן בהם וכל שינה משמע בין עראי בין קבע לא נאמרו דברים הללו אלא לסייע דברי הרי"ף במה שהשמיט מלהזכיר הלכות אלו: א"א החכם מחכמי הדור שכתב דאדר' ינאי סמכינן שאין ישנים בהם כלל יפה כתב אלא שלא פירש כל צרכו והטעם לפי שאין אנו יודעים לשער כדי הלוך מאה אמה הלכך אין ישנים בהם כלל כשהם בראשו וכ"ש כשהן בידו אבל היכא דפריס סודרא עלייהו ומנחי בצדו מותר לישן כל שינה כדאיתא בברכות בין כר לכסת שלא כנגד ראשו ולא חיישינן שמא מתוך שינתו יניח ראשו עליהם ודבר זה הזכירו הרב בהלכות ואין צורך לאלו הברייתות. עוד אני אומר דרבא דאמר אין קבע לשינה לא בא לסתור דברי ר' יוחנן שהעמיד ברייתא דתפילין במניח ראשו בין ברכיו אלא לומר דבסוכה אפי' מניח ראשו בין ברכיו אסור לפי שהעראי הוא קבע מפני שמספיק לו לשעה מעתה אין לנו בתפילין אלא שלא יישן בהם לא קבע ולא עראי אא"כ מניח ראשו בין ברכיו ולפיכך לא כתב הרב ברייתא האמצעית וכתב האוסרת הכל וכתב התיר הכל ומאן דלא ידע פירושו היכי מותיב על הרב ז"ל:

דף יד:

וממאי דקאמר רב הונא להנהו אוונכרי וכו' עד אלמא לית דחש להא דר' שמעון בן יוחאי: א"א אינו כלום דלגבי אוונכרי ליכא עבירה ולגבי סוכה נמי כיון דקרקע אינה נגזלת אינה אלא שאולה בעלמא דברשותא דמארא קיימא ואין עליה במצות שם גזולה וקרא כתב והבאתם גזול ואין זו גזולה. והיכא דגזל עצים נמי אין על עצים הללו עכשיו שם גזולים. והכי איתא בירושלמי וכן כתבתי בחבורי בהל' לולב ובנוסחאות הישנים והספרדים גרסי' באתרוג בענין של אשרה פסול משום דהוי לה מצוה הבאה בעבירה ופירושא דמלתא דאפי' בכל אשרה נמי פסול אפי' דלאו דמשה ומשום דמתהני מריחא בתפיסתו משא"כ בשאר מינין. וכבר הרחבתי בכל זה ובראיות ברורות כתבתי שהיבש פסול כל ז' הימים ובירושלמי פסלוהו משום לא המתים יהללו יה אבל שאר פסולים כשרים ביו"ט שני משום דאיכא הדר במקצת אתרוג לאפוקי יבש דליכא ביה הדר כלל כמו המת:

דף טו:

וי"מ ההיא דאמרי' ג' קטומים כשרה כו': א"א ולמה כסה מי הוא המפרש וכבר נודע מכמה שנים כי אני הוא המפרש ומתוך הירושלמי נתברר לי וכבר הכל מחובר יפה יפה בחיבור הלכות לולב שחברתי:
איכא נוסחי דכתב בהו נקטם ראשו מעיו"ט ואנן לא גרסי' אלא נקטם ראשו ועלתה בו תמרה ביו"ט: א"א תופס את הקליפות ומניח את העקרין ולא פי' אם במחובר עלתה בו תמרה או בתלוש וכבר העליתי הכל יפה בחבורי בפלפול ובדקדוק:

דף יז.

א] וש"מ דאתרוג של ערלה שפסול משום שאין בו לא היתר אכילה ולא היתר ממון לא שנו אלא ביום ראשון וכו'. א"א לא מחוורא האי מלתא דהא תרומה טמאה וערלה מן הנשרפים הן כדאיתא במס' תמורה הלכך מכתת שיעורייהו:

דף יח.

ונ"ל כי בני גננא דרכם היה לבנות האפריון מעצים של הדס להריח לחתן ולכלה ולכל בני חופה: א"א יש לנו טעם יפה מזה ומאן דהוה שרי ליה לאורוחי לאלתר היכי שרי למעבד מינה גננא ואורוחי לאלתר אלא ודאי טעמא בטלה הוא דן ואנן הכי מפרשינן

דמחוץ לתחום אייתו לה ומאן דשרי לאורוחי לאלתר סבר כיון דלא שרינן להו למעבד מינה גננא ריחא לאו כלום הוא דהא איסור מוקצה לית בה ואיסור תחומין נמי לית בה ומאן דאסר סבר באיסור תחומין מיהא גזרינן דלמא משוי ליה שליח לאתויי ליה בשבת:

דף יט:

דלמא משהי להו ע"ה וכו': א"א בהדי פירושא דסבי למה לי ואי לא משהי ליה לאחר הביעור מי ליכא למיחש דלמא זבין מינייהו חלוק והיינו לסחורה כמו שפי' הרב ז"ל:
ופי' של עזקה היינו מן המשומר: א"א של צרפתי הוא זה ואינו נכון שלא אסרה תורה אלא המשומר ביד ישראל מפני שעבר על והשביעית תשמטנה ונטשתה אבל שמור ביד נכרי לא אסרה. ועוד איזה שבח יש בין שמור לשאינה שמור אבל של עזקה היא ארץ עבודה ומטוייבת ואם ספיחים אסורים בשביעית כ"ש פירות ארץ עבודה בין של נכרי בין של ישראל.
ועצים להסקה לדידהו ואין בהם קדושת שביעית כלל: א"א כך פירשו הגאונים ז"ל אלא שלא האירו דבריהם ואנו כך מפרשים דבין ת"ק ובין ר' יוסי תרוייהו ס"ל לכם דומיא דלאכלה אלא דת"ק סבר דומיא דלאכלה שהנאתו וביעורו שוה ור' יוסי סבר דומיא דלאכלה שהוא שוה לכל אדם הלכך עצים להסקה נמי שוה לכל אדם הוא ונוהג בהם שביעית ומתוך טעמיה נמי מרבינן מיניה צבעים לקדושת שביעית אע"ג דלאו בני אכילה נינהו:
הלוקח בהמה במעות מעשר שני בשוגג יחזרו דמים למקומם במזיד תעלה ותאכל במקום: א"א אין דבריו מספיקים דלא מתרצי מתנייתא בהכי דהכא קתני לדברי חכמים שאין מתחללין על החיים גזירה שמא יגדל מהם עדרים עדרים ואם בירושלים גזרו כ"ש חוץ לירושלים א"כ אמאי תעלה ותאכל במקום והא אין מתחללין קאמר סתם משמע אפי' דיעבד ועוד שאין תנא בעולם שיאמר בירושלים על החיים אין מתחללין דקרא בהדיא כתיב ועוד שיוכל להביא מהם שלמים וא"א אלא בחיים ואנן הכי אמרי' דת"ק דסתם כר"מ וחכמים דהכא היינו דהתם היינו דאמר ר"י בד"א במתכוין ולקחה לשם שלמים דבהני ודאי ליכא למיחש שמא יגדל מהם עדרים עדרים אבל במתכוין להוציא מעות מעשר שני לחולין בין בשוגג משום מקח טעות ואפי' במזיד דליכא מקח טעות יחזרו דמים למקומם משום קנסא דמוכר שלא ימכור את בהמתו מיהו מעות ודחי אין מתחללין גזירה שמא יגדל עדרים עדרים ומהדר נמי הדרי משום קנסא שהמוכר צריך למעות ואין לו ומתני' דהכא ודהתם דוקא בחו"ל מיפרשה ואע"ג דאמרי' חוץ לירושלים

טבעא אפירי לא מחללינן הני מילי לכתחלה אבל דיעבד מתחלל והכא מתחללין קאמר דיעבד ובהכי מתוקמא שפיר ומתני' דהלוקח בהמה ר"מ היא דהוא ת"ק דר"י בברייתא דמס' קדושין. ואי קשיא לך כיון דאמרי' דחכמים דהכא הם ר"י דהתם על שחוטין אמאי מתחללין הא הכא במזיד קא מיירי דהא מחללין קאמר ובודאי על שחוטים מתכוין להוציאם לחולין הוא ואמאי לא קניס ליה כי התם לא היא דהכא מעות שלו ובהמה שלו ואין הקנס אלא למוכר בהמתו בשביל צורך מעות ואין לו: סליקו להו לולב הגזול

דף כא.

וגזרו בה דלא תדחי שבת בשאר מקומות משום תרועה דרבנן דאית בה וכו': א"א זה הטעם אין לו טעם ולא ריח ומשום דרבנן דחינן לדאורייתא ועוד הא לאו דברי הכל הוא דהא איכא תנא דיליף לכולהו מן התורה כדאיתא התם. אלא הטעם מפני שאין לשופר עיקר מפורש בגבולין שלא אמרה תורה שבתון זכרון תרועה אלא במקום והקרבתם אשה לה' ולא נאמר בכל ארצכם אלא ביובל זכרון שאינו מפורש בגבולין אלא מדרשא אתי ומשום הכי גזרו:

והיינו טעמא דשופר והיינו טעמא דמגילה וכו' עד אבל לענין ספיקא דקביעי דירחא אין בזה טעם לשופר ומגילה: א"א יש עמנו נוסחא שאין בה היינו טעמא דשופר והיינו טעמא דמגילה ויכול אני להעמיד היינו טעמא דשופר והיינו כדברי הרב ז"ל והטעם לומר היינו טעמח דשופר שלא התקין ריב"ז שלא יהיו תוקעין אלא במקום בית דין משום דלא ידעי בקביעא דירחא ומשום הכי גזרו ביה שמא יעבירנו והוא אינו מצוה כלל דהא לא ידעי בקביעא דירחא אבל במקום בית דין דידעי לא גזרו:

דף כג.

אבל לפסול את הסוכה אין בכך שום פסלות: א"א של צרפתי הוא זה ואם כדבריהם לבני א"י למה הצריכו לפחות בה ד' ודי להם אפי' בטפח להיכרא בעלמא. אי נמי בג"ט אמר ומדאצטריכו בה מקום חשוב אלמא היכרא דמוכחא בעינן ואי לאו דפסלא מאני מיכלא לסוכה לאו מוכחא ועוד כיון דבחג איבעי מעיילי אי לא בעי לא מעיילי מאי היכרא איכא וטעמא דהא פסלות מפני שנפשו של אדם קצה בהם ודלמא שבק לה ונפיק ומש"ה אינו רשאי להכניסם לתוכה: